

Türkiye’de Maternal Filisid Olgularının Adli Tıp Yönünden Analizi: Bir Klinik Araştırma

Analysis of the Maternal Filicide in Terms of Forensic Medicine in Turkey: A Clinical Research

Salih Murat EKE¹, Saba BAŞOĞLU², Şafak TAKTAK³, Gökhan ORAL⁴

¹Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, Kırıkkale, Türkiye

²Yedikule Ermeni Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, İstanbul, Türkiye

³Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, Kırşehir, Türkiye

⁴İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

ÖZET

Amaç: Literatürde homisid kurbanlarının %15’inin 16 yaş altındaki çocuklardan oluştuğu; bir yaş altındaki çocukların en fazla riski taşıdığı gösterilmiştir. Kurbanların büyük bir çoğunluğu anneleri tarafından öldürülmüşlerdir. Dolayısıyla, failerin anneler olduğu çocuk öldürme suçu farklı yönlerden ele alınmış ve literatürde maternal filisid adı altında kavramsallaştırılmıştır. Bu çalışma Türkiye’de 0-6 yaş arasındaki çocuklarını öldüren kadınlar ve kurbanlar ile suçun adli tıp yönünden özelliklerini tanımlamak ve gerekli önlemlerin alınması için bir zemin sağlayabilmek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Bu araştırma, 1996-2006 yılları arasında T.C Adalet Bakanlığı, İstanbul Adli Tıp Kurumu Başkanlığı IV. İhtisas Kurulu’na gelmiş olan 74 maternal filisid olgusunun yapılan muayeneleri ve adli dosyalarının incelenmesi sonrası hazırlanan raporlarını kapsamıştır. Bu raporlardan elde edilen verilerin ışığında filisid girişiminde bulunan annelerin ve öldürülen çocukların sosyodemografik özellikleri, suçun oluş yöntemleri ve annelerin ceza ehliyetleri incelenmiştir.

Bulgular: Filisid suçunu gerçekleştirdiğinden şüphelenilen annelerin genelde genç yaşta olduğu, gebeliği istemediği, 73 annenin suç geçmişinin olma-

dığı, 48 annenin suçu kabul ettiği saptanmıştır. Kurban çocukların 71 tanesinin öz çocuk olduğu, 38 tanesinin ilk bir yaşta öldürüldüğü ve kurbanların 35 tanesinin kız ve 20 tanesinin erkek çocuk olduğu tespit edilmiştir. Çalışma grubunda 7 sanığın eş zamanlı olarak birden fazla çocuğunu öldürdüğü veya öldürmeye teşebbüs ettiği bulunmuştur. Annelerin büyük bir kısmının suçu gündüz saatlerinde işledikleri saptanmıştır. Filisid yöntemleri incelendiğinde en fazla “çocuğu boğma” veya “çocuğu yüksek bir yerden atma” görülmüştür. Kurban çocukların büyük bir kısmının silah veya benzeri cisim kullanılmadan el ile öldürüldüğü saptanmıştır. IV. İhtisas Kurulu kararlarına dayanarak, ceza sorumluluğu olmayan annelerle ceza sorumluluğu tam olan annelerin oranı arasındaki farkın fazla olmadığı gözlenmiştir.

Sonuç: Çalışmada annelerin demografik özelliklerinden, suç sırasındaki durum ve suçun yöntemine dair bulgulardan ve annelerin psikososyal stresörlerinden önemli veriler elde edilmiş ancak bu verilerin çocuk öldürme suçunu tanımlamada sınırlı olduğu görülmüştür. Çalışmanın sonunda, araştırılan parametrelere ilave olarak kişileri bu suçu işlemeye yönelten mental durum ve/veya motivlerin de irdelenmesi gerektiği düşünülmüştür.

Anahtar kelimeler: Homisid, suç, maternal filisid, adli tıp, filisid

ABSTRACT

Introduction: In the literature, 15% of the victims of homicide consists of children under 16 years of age; children under the age has been proved that they have the maximum risk. The vast majority of the victims were killed by their mothers. Thus, if mothers are the perpetrators of crime child murders are discussed in different ways, so it is conceptualized under the name of maternal filicide in the literature. This study has been performed for, in Turkey, women who kills their own children between 0-6 years old, victims of crimes, and to determine features of crime regarding on forensic medicine, eventually in order to provide a basis for taking necessary precautionous and measures.

Methods: This research includes 74 reports of maternal filicide cases came to IV. Board of Specialization at the Council of Forensic Medicine in Istanbul, Ministry of Justice of Republic of Turkey between 1996-2006 years. In the light of data came from these reports, the socio-demographic characteristics of mothers who attempted filicide and children who were killed, and crime occurrence methods and mothers’ criminal legal responsibility were examined.

Results: Mothers, suspected of the filicide crime, are often at a young age, they did not desire pregnancy, 73 of mother’s do not have criminal history,

and 48 of mothers confessed the crime. Found that 71 of child victims are biological kids, 38 of them were killed around age, and 20 of them were girls, 35 of them were boys. The study group, seven of defendants killed or attempted to kill more than one child at the same time. The majority of mothers committed the crime during the daylight. When filicide methods were examined strangling or throwing up the child from higher were seen the most. The majority of mothers comitted crime without weapon or other objects, just by their hands. Based on decisions of IV. Board of Specialization, no significant difference was observed between the the mothers with criminal liability and mothehers with non-criminal liability.

Conclusion: In this study, important data procured from the demographic characteristics of the mothers, findings on conditions during the crime and the method of the crime, and mothers’ psychosocial stressors, but it has been discerned that this data is limited to define the crime of filicide. At the end of the study, besides studied the parameters that directed people to commit this crime, other factors, like mental status and/or motives should be probed.

Keywords: Homicide, crime, maternal filicide, forensic medicine, filicide

GİRİŞ

Literatürde homisid kurbanlarının %15'inin 16 yaş altındaki çocuklardan oluştuğu ve bir yaş altındaki çocukların en fazla riski taşıdığı gösterilmiştir (1,2). Çocukların ebeveyları tarafından öldürülmesi filisid kavramı ile açıklanmıştır. Kaynaklarda babaların çocuklarını öldürmeleri ile annelerin öldürmelerinin birbirinden çok farklı kavramlar olduğu bildirilmektedir. Babaların yaşça daha büyük, sıklıkla birden fazla sayıda ve erkek çocuklarını öldürdükleri ve öldürme yöntemi olarak ateşli silah, kesici-delici alet ve kafaya yönelik travmalar uyguladıkları gözlenmiştir (3). Bu durum "paternal filisid" olarak tanımlanmıştır. Oysa annelerin genelde daha küçük yaşta ve kız çocuklarını öldürdükleri, anneleri suç işlemeye yönlüten psikososyal stresörlerin ve kullandıkları yöntemlerin daha geniş bir yelpaze gösterdiği bilinmektedir. Çocukların anneleri tarafından öldürülmesi hem diğer homisid suçlarından hem de paternal filisid suçlarından çok daha farklı, karmaşık ve çok yönlü bir konu olduğu bu konu ile ilgili çalışan tüm araştırmacılar tarafından kabul edilmiş ve "maternal filisid" olarak kavramsallaştırılmıştır (4).

Literatüre bakıldığında paternal filisid faillerinin büyük bir kısmında kişilik bozukluğuna sahip ve madde/ alkol kötüye kullanımı görülürken maternal filisid faillerinin daha çok psikiyatrik bozukluğa sahip olduğu ve madde/ alkol kötüye kullanımı olmadığı saptanmıştır. Bu annelerin çoğunlukla fakir, sosyal yönden izole, bütün gününü çocuğu ile birlikte geçiren, sıklıkla aile içi şiddete maruz kalan, aile fertleri ile aralarında geçimsizlik olan, bir kısmı çocukluk çağlarında ebeveynlerinin istismarına uğramış, çoğunluğu psikotik, depresif veya intihara eğilimli, eğitim seviyesi düşük, evlenmemiş ve çocuğuna bakım vermede yetersiz olduğu bildirilmiştir (5,6). Bu bilgilerden yola çıkan birçok araştırmacı bu suçun nedensel, semptomatik ve psikososyal yönleri üstünde önemli analizler yapmışlar; bazı yazarlar ise ayırıcı tanıların saptanabilmesinde suçun karakteristik özellikleri ve suç aletleri gibi materyal detayların da önemli olabileceğini ileri sürmüşlerdir (7,8). Öte yandan annelerin özgeçmişlerinin suça olan etkisini araştıran çalışmalar da yapılmıştır (9). Maternal filisid ile ilgili olarak Türkiye'de yapılan çalışmalara bakıldığında detaylı bilgi içeren çok az sayıda çalışmaya ulaşılabilmektedir (10).

Yukarıda kısaca özetlenmeye çalışılan bilgiler göz önüne alındığında tüm çocuk öldürmelerinden ve paternal filisidden çok daha karmaşık ve çok yönlü araştırılması gerektiği anlaşılan maternal filisid suçu, bu suçu işleyen annelerin sosyodemografik özellikleri, suç yöntemleri, suç sonrasındaki tutum ve davranışları ile saptanabilen psikososyal stresörleri yönünden incelenmesi gerektiği düşünülmüştür. Bu nedenle de Türkiye'de 0-6 yaş arasındaki çocuklarını öldüren annelere dair suçun oluşumu ve adli tıp yönünü detaylı bir şekilde inceleyip anlamlandırmaya çalışmak ve alternatif belirleyici unsurları ortaya koymak amacı ile bu çalışma planlanmıştır.

YÖNTEM

Gereçler

Bu retrospektif araştırma, mahkemeler tarafından gönderilen ve çocuklarını öldürdüğü iddia edilen anneler ile ilgili adli dosyaların T.C. Adalet Bakanlığı İstanbul Adli Tıp Kurumu Başkanlığı IV. İhtisas Kurulu tarafından incelenmesi ve kişinin yapılan muayenesi sonrası hazırlanan 1996-2006 yılları arasında elde edilen 0-6 yaş grubuna ait 74 adet maternal filisid raporunu kapsamaktadır.

Bu çalışma, T.C. Adalet Bakanlığı İstanbul Adli Tıp Kurumu Başkanlığının 14.12.2006 tarih ve B.03.1.ATK.0.01.00.08/605 sayılı izni ile yürütülmüştür.

Yöntem

Raporların değerlendirilmesinden elde edilen bilgiler aşağıdaki şekilde sınıflandırılmış ve bu sınıflama doğrultusunda bir çalışma formu oluşturulmuştur:

- Annelerin özellikleri (yaş grupları, sahip olduğu çocuk sayısı, gebeliği isteyip istemediği, tecavüze uğrayıp uğramadığı, tecavüze uğradı ise tecavüz eden kişi ile yakınlığı, annenin doğum yaptığı yer ve koşulları, annenin suç geçmişi),
- Kurban çocuğun özellikleri (yaşı, cinsiyeti, öz ya da üvey olup olmadığı, hastalık/özürü olup olmadığı),

- Suçun işleniş ile ilgili veriler (suçun ortaya çıkış şekli, suçu kabul etme/etmeme, olay anını hatırlamama, suçun işlendiği zaman dilimi, suça iştirak eden kişiler; aynı zaman dilimi içinde birden fazla çocuğu öldürme veya öldürmeye teşebbüs durumu, çocuk öldürme ile eş zamanlı veya sonrasında suisid girişimi/ düşüncesi/risk durumu, suçun işleniş yöntemi, suç aleti),
- IV. İhtisas Kurulunda yapılan muayene sonucu elde edilen veriler (konulan psikiyatrik tanı, annenin zeka durumu, kurul kararı sonucu annenin cezai ehliyet durumu)

İstatistiksel Analiz

Çalışma verileri incelendikten sonra kategorik veriler (çocuk sayısı, gebeliği isteme, cinsel istismar durumu, suç geçmişi, kurbanın yaşı ve cinsiyeti, özlük durumu, hastalık ve özür durumu, suçun işleniş zamanı, suça iştirak edenler, çoklu filisid, suisid-filisid ilişkisi, suçun ortaya çıkış şekli, suçu kabul etme, suçun işleniş yöntemi, suç aleti, mental değerlendirme gibi veriler) tanımlayıcı istatistiksel yöntem (descriptive statistic) ile değerlendirilmiş ve yüzdelerle ifadelerle betimlenmiştir. Sürekli olan veriler (yaş gibi) ise yine tanımlayıcı istatistiksel yöntem ile değerlendirilmiş; ortalama ve standart sapma ifadeleri ile tanımlanmıştır. Çalışma örneklemini küçük olduğu için istatistiksel anlamlılık testleri uygulanamamıştır.

BULGULAR

Annelere Ait Özellikler

IV. İhtisas Kurulu raporlarında Annelerin yaşlarının 14-47 arasında değişmekte olduğu görülmüş, annelerin yaşları 14-21, 22-26, 27-32 ve 33-47 olarak dört ayrı yaş kategorisine ayrılmıştır. Yaş ortalamaları yaklaşık 26 (yaş ortalaması=26,42, standart sapma=7,110) bulunmuştur. Söz konusu suçun 21 (%28,4) olgu ile 22-26 yaşlar arasında daha çok işlendiği gözlenmiştir: 28 (%46,6) annenin tek çocuklu, 22 (%36,6) annenin 2-3 çocuk sahibi olduğu, 10 (%16,6) annenin üçten fazla çocuğu olduğu saptanmıştır. 14 (%18,9) annenin çocuk sayısı hakkında raporlarında bilgiye ulaşılamamıştır. Bilgilerine ulaşılabilen 27 (%36,5) olgudan 20 (%74) tanesinde kadının bu gebeliği istemediği saptanmıştır. 11 (%14,9) annenin cinsel istismar sonucu gebe kaldığı tespit edilmiştir. Bu istismarı yapanların 5 tanesinin kadının çevresindeki kişi ya da kişiler; 3 tanesinin kadının bir akrabası; 1 tanesinin kadının partneri; 1 tanesinin kadının tanımadığı bir kişi ve 1 tanesinin ise eşi olduğu anlaşılmıştır. Annelerden 7 (%50) tanesinin evde, 5 (%35,7) tanesinin sağlık kuruluşunda, 2 (%14,3) tanesinin açık arazide doğum yaptığı, evde doğuran annelerden 4 tanesinin ve sağlık kuruluşunda doğum yapanlardan 2 tanesinin doğumu tuvalette gerçekleştirdikleri belirlenmiştir. IV. İhtisas Kurulu raporlarından 60 (%81) annenin doğum yaptığı yer hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır. 70 (%94,6) anneden sadece 1 (%1,4) tanesinin suç geçmişi olduğu, 69 (%98,6) annenin suç geçmişi olmadığı, 4 (%5,4) annenin suç geçmişi ile ilgili raporlarında herhangi bir bilginin mevcut olmadığı görülmüştür (Tablo 1).

Kurban Çocuklara Ait Özellikler

Yetmiş dört anneye karşılık 77 çocuğun öldürüldüğü saptanmıştır. IV. İhtisas Kurulu raporlarında kurban çocukların özellikleri incelendiğinde, ilk 12 ay içerisinde 38 (%51,3), 2-3 yaş arasında 15 (%20,3) ve 4-6 yaş arasında 21 (%28,4) çocuğun anneleri tarafından öldürüldüğü tespit edilmiş, 3 (%3,9) çocuğun bilgisine ulaşılamamıştır. Cinsiyetleriyle ilgili olarak 22 (%28,6) olguda bilgi bulunamazken bilgi edinilen 55 (%71,4) olgudan 35 (%63,6) tanesinin kız, 20 (%36,4) tanesinin ise erkek olduğu tespit edilmiştir. Öldürülen 71 (%92,2) çocuğun öz çocuk olduğu görülmüş, 6 (%7,8) çocuğun ise raporlarda bilgilerine ulaşılamamıştır. Sadece 4 (%5,6) çocuğun ağır ya da kronik bir hastalığı olduğu saptanmıştır (Tablo 2).

Suçun İşleniş ile İlgili Özellikler

IV. İhtisas Kurulu raporlarında suçun 19 (%29,2) olguda cesedin bulunması sonrasında; 22 (%33,9) olguda ise ihbar sonrasında ortaya çıktığı saptanmıştır. 24 (%36,9) annenin çocuklarını öldürdükten sonra yakınlarına, komşularına ya da eşlerine haber verdiği veya bölgedeki polis ya da jandarmaya itiraf edip teslim oldukları belirlenmiş, 9 (%12,2) anne ile ilgili suçun nasıl

Tablo 1. Annelerin özellikleri

Değişken (I)	Değişken (J)	n	%
Yaş grubu	14-21	16	21,6
	22-26	21	28,4
	27-32	18	24,3
	33-47	19	25,7
Çocuk sayısı	1	28	46,6
	2-3	22	36,6
	>3	10	16,6
Gebeliği isteme durumu	İstemen	7	26
	İstemeyen	20	74
Annenin doğum yaptığı yer/ koşul	Yaşadığı yerdeki hastane/ doğum evi/ sağlık kuruluşu	2	14,3
	Yaşadığı yerin dışına kaçma ya da kaçınılma suretiyle baş vurduğu hastane/ doğum evi/ sağlık kuruluşu	1	7,1
	Evde/ evin bir odasında tek başına	2	14,3
	Evde başkalarından gizleyerek, uzman olmayan bir yakını yardımıyla	1	7,1
	Evin tuvaletinde tek başına	4	28,6
	Hastane/ sağlık kuruluşunun tuvaletinde gizli bir şekilde	2	14,3
	Bahçe/ orman/ tarla gibi açık arazide	2	14,3
	Var	1	1,4
Yok	69	98,6	

Tablo 2. Kurban çocuklarla ilgili özellikler

Değişken (I)	Değişken (J)	n	%
Çocuğun yaşı	Doğumdan sonraki ilk 24 saat	10	13,5
	İlk 1-5 gün	5	6,8
	İlk 12 ay	23	31,1
	2-3 yaş	15	20,3
	4-6 yaş	21	28,4
Çocuğun cinsiyeti	Kız	35	63,6
	Erkek	20	36,4
Çocuğun evlatlık durumu	Öz	71	96
	Üvey	3	4
Çocukta hastalık/ özürlü	Var	4	5,6
	Yok	67	94,4

ortaya çıktığına dair raporlardan bilgiye ulaşamamıştır. 48 (%71,6) annenin suçu kabul ettiği, 15 (%22,4) annenin suçu kabul etmediği, 4 (%6) annenin ise olay anını hatırlamadığı belirlenmiştir. 7 (%9,5) olguda annelerin suçu kabul etmesi ile ilgili bir veri elde edilememiştir. 44 (%77,2) annenin suçu gündüz saatlerinde, 13 (%22,8) annenin suçu gece işlediği belirlenmiş, 17 (%23) anne ile ilgili raporlarından bilgi alınamamıştır. Beş olguda (%6,8) suçun işlenişinde annenin tek başına olmadığı ve yanında kendi ebeveynleri ve

yakın akrabaları olduğu görülmüştür. Yedi (%11,7) olguda eş zamanlı olarak birden fazla çocuğun öldürüldüğü veya öldürmeye teşebbüs edildiği bulunmuştur. Yalnızca 2 veya 3 çocuk sahibi kadınların çoklu filisid girişiminde bulunduğu, üçten fazla çocuk sahibi annelerin ise çoklu filisid teşebbüsünde bulunmadığı gözlemlenmiştir. IV. İhtisas Kurulunun 74 anneye ait raporunda 88 kurbanın olduğu, 11 (%12,5) çocuğun filisid girişimi sonrasında hayatta kaldığı bulunmuştur. Annelerin 52 (%74,3) tanesinde intihar davranışı ya da düşüncesine rastlanmamıştır. Filisid- süisid (filisidi takip eden öz kıyımlar) bileşeni olan 18 (%25,7) olgunun 14 (%78) tanesinde süisid girişimleri, geri kalan 4 (%22) tanesinde ise süisid düşüncesi saptanmıştır. 4 (%5,4) olguda süisid ile ilgili veri elde edilememiştir (Tablo 3).

IV. İhtisas Kurulu raporlarında 77 çocuğun hangi yöntemle öldürüldüğü incelendiğinde ancak 68 (%88,3) olgu hakkında bilgi edinilebilmiştir. Bu çocuklardan 19 (%27,9) tanesinin bağularak, 13 (%19,1) tanesinin yüksek bir yerden atılarak, 7 (%10,3) tanesinin kesici-delici alet kullanılarak, 6 (%8,8) tanesinin elle döverek ve hırpalanarak, 4 (%5,9) tanesinin yakılarak, 3 (%4,4) tanesinin ateşli silah kullanılarak öldürüldüğü, diğerlerinin kanalizasyona atma veya başka yöntemlerle öldürüldüğü tespit edilmiştir. Suç aletleriyle ilgili 12 (%16,2) raporda yeterli bilgiye ulaşılamazken veri elde edilmiş olan 62 (%83,8) kadının 28 (%45,1) tanesinin cinayeti herhangi bir alet kullanmadan elleriyle gerçekleştirdiği bulunmuştur (Tablo 4).

Annelerin psikiyatrik değerlendirmeleri yapılmış ve T.C. Adalet Bakanlığı İstanbul Adli Tıp Kurumu 4. İhtisas Kurulu'nun koyduğu tanıla göre bir mental hastalığın etkisiyle suç işlemiş 41 (%55,4) anne tespit edilmiştir. 14 (%18,9) annede psikiyatrik hastalıklara eşlik eden zeka gerilikleri saptanmıştır. IV. İhtisas Kurulu kararlarına dayanarak, ceza sorumluluğu olmayan 41 (%55,4) anne ve ceza sorumluluğu tam olan 33 (%44,6) anne tespit edilmiştir (Tablo 5).

TARTIŞMA

Filisid olguları üzerinde yapılan araştırmalar annelerin yaşları, içinde buldukları sosyal koşullar, psikolojik ve psikopatolojik durumları, kurbanların yaşları ve suç yöntemleri gibi değişkenlerin farklı özellikler sergilediğini göstermektedir (1,7,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26). Bu çalışmada annelerin yaş ortalamalarına bakıldığında oldukça genç bir nüfusu kapsamakta olduğu ve Türkiye'de filisid suçu üzerine yapılan farklı bir çalışmanın bulgularıyla benzerlik gösterdiği saptanmıştır (10). Kadınların yaş ortalamalarının Doğu toplumlarındaki ortalamalara daha yakın; Kanada, Finlandiya, İsviçre gibi Kuzey toplumlarındaki ortalamalardan daha düşük olduğu görülmüştür (23,27,28,29,30).

Kurbanların genellikle öz çocuk olmaları diğer çalışmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir (1,12,15,16,17,22,23,24,25,26). Öte yandan, kurban çocuğun doğumuna neden olan cinsel birlikteliğin, özellikle evli olan kadınlar için ne derece kendi istekleri doğrultusunda gerçekleştiğini tespit etmemiz mümkün olmamıştır. Bu çalışma grubunda 20 olguda annelerin söz konusu gebeliği istemediği saptanmıştır. Çalışmamızda 7 olguda cinsel istismara rastlanmıştır. Bu tehdidin sıklıkla ağabeylerinden, kan bağı ya da hisimlik ilişkileri olan yakın akrabalarından, çevredeki tanıdıkları kişilerden geldiği görülmüş ve bu bulgular diğer çalışmaların sonuçları ile benzer bulunmuştur (15,16).

Annelerin yargıyla daha önce herhangi bir ilişkisinin olmaması diğer çalışmaların bulgularıyla gelişmektedir (7,17,20,25,31,32,33,34,35). Bu bilgi, söz konusu şiddet davranışının ülkemizde büyük bir olasılıkla başka herhangi bir kriminal yapıdan bağımsız ve sadece çocuğa odaklı bir şekilde gerçekleştiğini düşündürmektedir.

Birçok yazarın vurguladığı gibi bu çalışmada da en riskli grubun infantisid grubu olduğu düşünülmüştür (1,15,16,36). Ancak önceki çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada 3-6 yaş arasında öldürülen çocukların oranının da yüksek olduğu görülmüştür. Araştırma grubundaki kurbanların çok azında kronik bir hastalık ya da özürlü olduğu saptanmıştır.

Tablo 3. Maternal filisid suçunun ortaya çıkış şekilleri

Değişken (I)	Değişken (J)	n	%
Suçun ortaya çıkış şekli	Yakınlara/eşel/jandarma ya da polise haber verme/tiraf etme/ teslim olma	24	36,9
	Cesedin bulunması	19	29,2
	İhbar	22	33,9
Suçu kabullenme	Suçtu kabul ediyor	48	71,6
	Suçtu kabul etmiyor	15	22,4
	Olay anını hatırlamadığını iddia ediyor	4	6
Suçun işlendiği zaman dilimi	Gün içi (07:00-21:00)	44	77,2
	Gece (21:00-07:00)	13	22,8
Suça iştirak eden kişiler	Var	5	6,8
	Yok	65	87,8
Aynı zaman dilimi içinde birden fazla çocuğunu öldürme ya da öldürmeye tam teşebbüs	Var	7	11,7
	Yok	53	88,3
Filisidle eş zamanlı veya sonrasında süsüid girişimi/ düşüncesi/ riski	Var	18	25,7
	Yok	52	74,3

Çocuğunu öldüren kadınların iddia edilen suçtu kabul edip etmediklerine ilişkin literatürde yeterli miktarda çalışmaya rastlanmamıştır. Oysa yapılan bu çalışmada 48 (%71,6) annenin suçtu kabul ettiği tespit edilmiştir. Bu durum anneleri şüpheli pozisyonundan fail konumuna getirerek araştırma grubunun güvenilirliğini arttırmaktadır. *Gold*'un belirttiği gibi bu kadınların suçtu kabul etmeleri, suç sonrasında yaptıkları şeyin yükünün bilincinde oldukları yönünde yorumlanabilir (37).

Bulgular Türkiye'deki maternal filisid suçunun kriminal özellikleriyle ilgili önemli ipuçları vermektedir. Çocuklar sıklıkla gündüz saatlerinde öldürülmüşlerdir. Bu nedenle de filisid riski altındaki çocuklarla çalışan uzmanların bu ayrıntıyı fazlasıyla dikkate alması önerilebilir. Suçtu tek başına işleyen annelerin oranının yüksekliği, filisid karakteristiğinden beklenenlerle ve literatürdeki bulgularla benzerlik sergilemektedir (11,38). Ayrıca suçun ortaya çıkış biçimleri arasında annelerin en çok aile yakınlarına, eşlerine veya komşularına haber verme ya da güvenlik kuvvetlerine kendiliklerinden itiraf edip teslim olmaları dikkate değer bir nitelik taşımaktadır ve bu durum suçtu kabullenişleri ile daha dikkat çekici bir hal almaktadır.

Yapılan bu çalışmada, üçten fazla çocuğu olan annelerde çoklu filisid gözlenmez iken çoklu filisidin tüm olguları iki ya da üç çocuk sahibi anneleri kapsamaktadır. Bu durum, *Chapman* tarafından "infantisid obsesyonu" olarak tanımlanmaktadır (39).

Bu çalışmada çocukların en çok boğma gibi asfiksi yöntemleri kullanılarak öldürüldükleri görülmüş kaynaklarda belirtilenlerin aksine suda boğma ve zehirlenme ise göreceli olarak daha az bulunmuştur (16,19,20,28,40,41). Onun yerine *yüksekten atarak öldürme* ikinci sırada yer almaktadır. Annelerin suçtu sıklıkla ellerini kullanarak işlemeleri ise diğer birçok araştırma ile uyumludur. Ayrıca, çalışma grubundaki kadınların çocuklarını boğmak için daha çok tülbent, bez, çorap gibi ellerinin altında kolayca bulabilecekleri malzemeleri kullandığı tespit edilmiştir. Ateşli silah kullanımının az olması ve tüm silahlar arasında en çok bıçağın kullanılması literatür bilgileriyle benzer bulgulardır (7,10,19,20).

Tablo 4. Maternal filisid suçunun işleniş ile ilgili bilgiler

Değişken (I)	Değişken (J)	n	%
Suçun işleniş yöntemi	Boğma	19	27,9
	Suda boğma	1	1,5
	Kanalizasyona atma	1	1,5
	Kesici-delici alet kullanarak	7	10,3
	Kesici-ezici alet kullanarak	2	2,9
	Ateşli silahla	3	4,4
	Elle dövme/ hırpalama/ sallama	6	8,8
	Yüksek bir yerden atma	13	19,1
	Sert bir yüzeye fırlatma	2	2,9
	Bir yere kapatma/ terk etme	1	1,5
	Zehirlenme	3	4,4
	İhmal ve tedbirsizlik	3	4,4
	Yakma	4	5,9
	Sert bir cisimle vurma	2	2,9
	Canlı bir şekilde toprağa gömme	1	1,5
Suç aleti	Elle	28	45,1
	Tülbent-bez-çorap	8	12,9
	İp	2	3,2
	Evdeki silah ya da tüfek	3	4,8
	Bıçak	7	11,3
	Taş	1	1,6
	Yanıcı madde	5	8,1
	Balta	1	1,6
	Zirai ilaçlar ve benzeri toksik maddeler	2	3,2
	Kemer	1	1,6
	Dirgen	1	1,6
	Derede-deniz-nehirde suda boğma	1	1,6
	Soba demiri	1	1,6
Doğal gaz-havagazı	1	1,6	

Tablo 5. Annelerin cezai sorumluluğu

Değişken (I)	Değişken (J)	n	%
IV. İhtisas Kurulu karar sonucu	Ceza ehliyeti tam ve TCK 46. ve 47. maddelerin (32 ve 34) tatbikine mahal yoktur	33	44,6
	Ceza ehliyeti tam değil. TCK 46. tatbiki (32/1) ve 47. (32/2) maddenin tatbiki gerekli görülmüştür.	41	55,4

Ceza sorumluluğu olduğuna karar verilen kadınlar çalışma grubunda %44,6'lık bir oranla hiç de küçümsenmeyecek bir yer kaplamaktadırlar. Bu sonuca dayanarak detaylı araştırılması ve açıklanması gereken çok önemli bir konu bu anneleri -yaptığı eylemin anlamını ve sonuçlarını bilmelerine, bilinçleri ve farkındalıkları yerinde olmasına rağmen-suça iten unsur ya da unsurların olduğudur.

Bu çalışmanın filisid suçunu ortaya koymada bazı yetersiz yönleri vardır. *Birincisi*, bu çalışmada filisid suçunu işleyen kadınlarla yapılandırılmış bir görüşme sonrası elde edilen veriler ve yakınlarının verdiği ifadeler bulunmamaktadır. Bu nedenle bu kadınların evlilik öncesi yaşantılarına, kişilik yapılarına ve sosyokültürel özelliklerine dair ayrıntılı bilgiye ulaşılamamıştır. *İkincisi*, suç esnasında suça iten motivler bu çalışmada yer almamıştır. Her ne kadar suçun dinamiklerini incelemeye bu verilerin katkısının olacağı düşünülebilirse de; aynı zamanda bu verilerin yazıyı amacından uzaklaştırma ve verilecek ana fikri gölgeleme olasılığı da vardır. Bu endişeler nedeni ile bu bilgiler çalışmaya katılmamıştır. Diğer yandan bu çalışma, bu bilgilerin maternal filisid suç dinamikleri üzerine etkilerini ortaya koymaya yönelik ileri çalışmalara bir zemin hazırlar niteliktedir. *Üçüncüsü*, bu çalışma yargılaması devam etmekte olan annelerin dosyalarından elde edilen verilerin değerlendirildiği IV. İhtisas Kurulu raporlarının incelenmesi ile yapılmıştır. Bu nedenle mahkemelerin gerekçeli kararlarını ve suç sonrası annelerin psikopatolojik yönlerini ve buna yönelik tedbir bilgilerini kapsamamaktadır. Dolayısı ile bu çalışma, bu bilgilerin maternal filisid suç dinamiklerine olan katkılarını araştırmaya yönelik yapılacak olan ileri araştırmalara ışık tutar niteliktedir.

Bu araştırmadaki temel amaç, çok yönlü kültürel etmenleri barındıran maternal filisid suçunun Türkiye'deki profilini ortaya koymak ve literatür ile benzer ya da farklı özelliklerini irdeleyerek bugüne kadar yapılan nedensel açıklamaları değerlendirip geliştirmeye çalışmak ve bu suçu önleyebilecek verilere ulaşmak olmuştur. Buna yönelik olarak da sanıkların suç sırasındaki durum ve suçun yöntemine dair bulgulardan çok önemli bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Ancak beklenen aksine bu verilerin çocuk öldürme suçunu tanımlamada tek başına yeterli olmadığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca suçun soruşturulması aşamasında standart bir uygulamanın takip edilmediği; bu nedenle de IV. İhtisas Kurulu raporlarındaki verilerin yetersiz veya eksik kaldığı görülmüştür. Çalışmanın sonunda, araştırılan parametrelerin yanı sıra kişileri bu suçu işlemeye yönelten mental durumu ve/veya motivleri de değerlendiren çok yönlü araştırmaların yapılmasının gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Conflict of Interest: The authors declared no conflict of interest.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

KAYNAKLAR

- Overpack MD, Brenner RA, Trumble AC, Trifiletti LB, Berendes HW. Risk factors for infant homicide in the United States. *N Engl J Med* 1998; 339:1211-1216. [\[CrossRef\]](#)
- D'Orban PT. Female Offenders, *Forensic Psychiatry*. Gunn J, Taylor PJ, editörler: Clinical legal and Ethical Issues içinde. 3. Baskı. Oxford: Butterworth-Heinemann; 1995; s. 600-623.
- Liem M, Koenraadt F. Filicide: a comparative study of maternal versus paternal child homicide. *Crim Behav Ment Health* 2008; 18:166-176. [\[CrossRef\]](#)
- Bourget D, Grace J, Whitehurst L. A review of maternal and paternal filicide. *J Am Acad Psychiatry Law* 2007; 35:74-82.
- Kauppi A, Kumpulainen K, Karkola K, Vanamo T, Merikanto J. Maternal and paternal filicides: a retrospective review of filicides in Finland. *J Am Acad Psychiatry Law* 2010; 38:229-238.
- Putkonen H, Amon S, Eronen M, Klier CM, Almiron MP, Cederwall JY, Weizmann-Henelius G. Gender differences in filicide offense characteristics—a comprehensive register-based study of child murder in two European countries. *Child Abuse Negl* 2011; 35:319-328. [\[CrossRef\]](#)
- Lewis CF, Baranoski MV, Buchanan JA, Benedek EP. Factors associated with weapon use in maternal filicide. *J Forensic Sci* 1998; 43:613-61
- Holden CE, Stephenson Burland A, Lemmen CA. *Insanity and filicide: Women who murder their children*. Benedek EP, editör: *Emerging Issues in Forensic Psychiatry: From the Clinic to the Courthouse New Directions for Mental Health Services*. San Francisco: Jossey-Bass/ Pfeiffer; 1996; s.25-34.
- Mugavin M. Maternal filicide theoretical framework. *J Forensic Nurs* 2008; 4:68-79. [\[CrossRef\]](#)
- Karakuş M, İnce H, İnce N, Arıcan N, Sözen S. Filicide cases in Turkey, 1995-2000. *Croat Med J* 2003; 44:592-595.
- Sadoff RL. Mothers who kill their children. *Psychiatric Annals* 1995; 25:601-605. [\[CrossRef\]](#)
- Bourget D, Bradford JM. Homicidal parents. *Can J Psychiatry* 1990; 35:233-238.
- Pitt SE, Bale EM. Neonaticide, infanticide and filicide: A review of literature. *Bull The Am Acad Psychiatry Law* 1995; 23:375-386.
- Stanton J, Simpson A. Filicide: a review. *Int J Law Psychiatry* 2002; 25:1-14. [\[CrossRef\]](#)
- Resnick PJ. Child murder by parents: a psychiatric review of filicide. *Am J Psychiatry* 1969; 126:325-334. [\[CrossRef\]](#)
- Resnick PJ. Murder of the newborn: a psychiatric review of neonaticide. *Am J Psychiatry* 1970; 126:1414-1420. [\[CrossRef\]](#)
- D'Orban PT. Woman who kill their children. *Br J Psychiatry* 1979; 134:560-571. [\[CrossRef\]](#)
- Bourget D, Labelle A. Homicide, infanticide and filicide. *Clinical Forensic Psychiatry* 1992; 15:661-673.
- Kunz J, Bahr SJ. A profile of parental homicide against children. *J Family Violence* 1996; 11:347-362. [\[CrossRef\]](#)
- Bourget D, Gagné P. Maternal filicide in Québec. *J Am Acad Psychiatry Law* 2002; 30:345-51.
- Bourget D, Gagné P. Paternal filicide in Québec. *J Am Acad Psychiatry Law* 2005; 33:354-360.
- McKee GR, Shea SJ. Maternal filicide: a cross national comparison. *J Clin Psychology* 1998; 54:679-687. [\[CrossRef\]](#)
- Cheung PT. Maternal filicide in Hong Kong. *Med Sci Law* 1986; 26:185-192.
- Silverman RA, Kennedy LW. Woman who kill their children. *Violence and Victims* 1998; 3:113-127.
- Haapasalo J, Petajea S. Mothers who killed or attempted to kill their child: the circumstances, child abuse and types of killing. *Violence Vict* 1999; 14:219-239
- Ewigman B, Kivlahan C, Land G. The Missouri child fatality study: underreporting of maltreatment fatalities among children younger than five years of age, 1983 through 1986. *Pediatrics* 1993; 91:330-337.
- George S. Female infanticide in Tamil Nadu, India: from recognition back to denial? *Reprod Health Matters* 2002; 10:124-132.
- Akindrah M. Maternal infanticides in Fiji. *Child Abuse Negl* 2000; 12:1543-1555.
- Adinkrah M. When parents kill: An analysis of filicide in Fiji. *Int J Offender Therapy Comperative Crim* 2001; 45:144-158. [\[CrossRef\]](#)
- Hatters Friedman S, Resnick PJ. Child murder by mothers: patterns and prevention. *World Psychiatry* 2007; 6:137-141.
- Somander LKH, Rammer LM. Intra and extra-familial child homicide in Sweden 1971-1980. *Child Abuse Neglect* 1991; 15:45-55. [\[CrossRef\]](#)
- Junik NC, Winn R. Gender and homicide: a comparison of men and women who kill. *Violence Vict* 1990; 5:227-242.
- Kunst JL. Fraught with the utmost danger: the object relations of mothers who kill their children. *Bull Menninger Clin* 2002; 66:19-38. [\[CrossRef\]](#)
- Lewis CF, Bunce SC. Filicidal mothers and the impact of psychosis on maternal filicide. *J Am Acad Psychiatry Law* 2003; 31:459-470.
- Stanton J, Simpson A, Wouldeas T. A qualitative study of filicide by mentally ill mothers. *Child Abuse Neglect* 2000; 24:1451-1460. [\[CrossRef\]](#)
- Scott PD. Parents who kill their children. *Med Science Law* 1973; 13:20-126.
- Gold LH. Clinical and forensic aspects of postpartum disorders. *J Am Acad Psychiatry Law* 2001; 29:344-347.
- Kretschmer E. A text-book of medical psychology. I. Baskı. Oxford: Oxford University Press; 1934.
- Chapman AH. Obsessions of infanticide. *Arch Gen Psychiatry* 1959; 1:12-16. [\[CrossRef\]](#)
- Resnick PJ. Infanticide. Howells JG, editor: *Modern perspectives in psycho-obstetrics*. I. Baskı. Edinburgh: Oliver & Boyd; 1972; s.410-431.
- Harder T. The psychopathology of infanticide. *Acta Psychiatr Scand* 1967; 43:196-243. [\[CrossRef\]](#)